

Holtålen kommune

Bakkavegen 1

7380 ÅLEN

v/ Geir Morten Granmo

Saksbehandler, innvalgstelefon

Pernille Stordal Rønning,

Tillatelse til skadefelling av 1 bjørn - i deler av Selbu, Midtre Gauldal, Holtålen og Tydal kommuner 19. juli 2019

Holtålen kommune v/Geir Morten Granmo fikk fredag 19. juli. kl. 11.26 tillatelse til skadefelling av 1 (en) bjørn etter søknad fra Selbu kommune v/Marit Kjosnes Renå, gjeldende for deler av Selbu, Midtre Gauldal, Holtålen og Tydal kommuner. Bakgrunnen for søknaden var funn av sau drept av bjørn i Selbu kommune. En pågående skadesituasjon med dokumentert kadaverfunn, tapshistorikk knyttet til bjørn i området, det at området ligger utenfor forvaltningsområdet for bjørn og at beitedyr skal ha prioritet, legges til grunn for beslutningen. Tillatelsen ble formidlet muntlig til Selbu kommune v/Marit Kjosnes Renå, og dette er en skriftlig bekreftelse på muntlig gitt tillatelse. På grunn av forespørsel, blir tillatelsen gitt til Holtålen kommune v/Geir Morten Granmo. Fellingstillatelsen varer frem til fredag 26. juli kl. 12.00, eller til det eventuelt er felt bjørn. Vedtaket kan påklages innen 3 uker.

Søknad

Viser til dialog med Marit Kjosnes Renå på telefon 19.07.2019 kl. 08.31 og kl. 10.14, samt skriftlig søknad fra Selbu kommune v/Marit Kjosnes Renå pr. e-post 19.07.19. Bakgrunnen for søknaden er at det etter en lengre periode med tap av sau hovedsak i deler av Selbu sør og øst for Fv. 705 på nytt ble gjort funn av sau tatt av bjørn. En død søye, med antatt skadetidspunkt ved midnatt 19.07.19, ble funnet ved Stokkfjellet nord for Bringgen i Selbu. Denne ble så dokumentert som drept av bjørn av Statens Naturoppsyn. Med bakgrunn i dette og 13 tidligere funn av sau skadet/drept av bjørn i området, samt et betydelig antall sau/lam på utmarksbeite og at området typisk tidligere år har opplevd store tap til bjørn, så søkes det om fellingstillatelse på bjørn i området begrenset av Nea/Selbusjøen i nord og øst, Selbus kommunegrense til Rensfjellet, deretter Midtre Gauldals kommunegrense til Samsjøveien og deretter langs Samsjøveien til Singsås. Derfra langs Gaula til Ålen sentrum og deretter langs Riastvegen til Tydalen. Kommunen søker også om dispensasjon fra viltlovens § 21 til å benytte bil til postering.

Forskrifter og betingelser knyttet til betinget skadefelling av bjørn

Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:

"Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning."

I rovviltforskriften § 9 heter det blant annet:

"...Ved vurderingen om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) Områdets betydning som beitemark*
- b) Skadenes omfang og utvikling*
- c) Potensialet for fremtidige skader*
- d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak"*

Miljødirektoratet har i brev av 29. mai 2019 fattet vedtak om betinget skadefelling på bjørn etter en vurdering av bestandssituasjonen og den skade som bjørn påfører bufe og tamrein i enkelte rovviltregioner. Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, har direktoratet gitt fylkesmennene i region 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på totalt 5 brunbjørner. Denne tillatelsen gjelder fra 1. juni til og med 15. oktober 2019.

Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur».

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Fylkesmannen viser til at dette vedtaket blant annet baserer seg på kunnskap om artens bestandssituasjon. Vi viser til Rovdata som har ansvaret for drift og formidling av data fra det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. Vi viser også til vurderinger gjort av Miljødirektoratet i vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn, jf. brev datert 29. mai 2019 der direktoratet konstaterer i sine vurderinger at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 6-8.

Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåka ved å analysere DNA fra innsamlet ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørner som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. I følge Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin rapport 1658 - 2019 ble det mest sannsynlig født 8 bjørnekull i Norge. Rapporten forteller om en liten nedgang i beregnede antall ynglinger av bjørn for region 6, fra 2017 til 2018. Med et beregnet antall ynglinger på 1,9 i 2018. Bestandsrapportene fra perioden 2010-2018 tyder på at bjørnebestanden i region 6 er forholdsvis stabil, og under bestandsmålet for regionen (fig. 7). Det er registrert 32 individer av bjørn i regionen i 2018, 20 hanndyr og 12 binner (tabell 2). Dette er 1 dyr mer enn i 2017. Legger vi DNA- dataene fra de foregående år til grunn, ser vi at binneandelen over flere år har vært svakt økende (2018: 37 % 2017: 38,7 % 2016: 37,9 %, 2015: 42,1, 2014: 36,7 %, 2013: 34,3 %, 2012: 31,4 %, 2011: 30,8 %, 2010: 29,8 % og 2009: 29,6 %). Ut fra denne informasjonen kan vi forvente at binneandelen i bestanden i 2019 er ca. 40 % (1,5 ganger så mange hanndyr som binner) som er fastsatt som måltall i rovviltforliket. På bakgrunn av disse opplysningene anser Fylkesmannen i Trøndelag at kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldlovens § 8 er tilstrekkelig ivaretatt. Førre-var-prinsippet kommer hovedsakelig til anvendelse i situasjoner der man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Fylkesmannen er av den oppfatning at det ikke er tilfellet i denne saken, (jf. beskrivelse av kunnskapsgrunnlaget § 8), og mener derfor av førre-var-prinsippet jf. § 9 kan tillegges mindre vekt i denne saken.

Naturmangfoldloven § 10 slår fast at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I løpet av 2019 er det så langt registrert avgang på en bjørn i region 6. En eventuell felling av bjørn vil være innenfor rammen av kvoten fastsatt av Miljødirektoratet den 29. mai 2019, slik at den samlede belastningen ikke vil øke. Bjørnebestanden i Norge er ikke begrenset av areal, og hovedårsaken til avgang av bjørner er gjennom lisens- og skadefelling. Med den kunnskapen som finnes om antall, reproduksjon og ungedødelighet hos bjørn, anser forvaltningen å ha god oversikt over den samlede belastningen på brunbjørnbestanden. Vedtaket omhandler iverksetting av skadefellingstillatelse på 1 bjørn utenfor forvaltningsområdet for bjørn, hvor det årlig foregår lisensfelling av bjørn. I og med at den samlede belastningen er vurdert ved fastsettelse av kvote, jf. Miljødirektoratets vedtak datert 29. mai d.å., tillegges naturmangfoldloven § 10 mindre vekt i denne saken.

Vedtaket gjelder iverksetting av skadefellingstillatelse på 1 bjørn i deler av Selbu, Midtre Gauldal, Holtålen og Tydal kommuner, og Fylkesmannen anser ikke § 11 som relevant i denne saken. For å unngå skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike metoder, teknikk og lokalisering som gir de beste samfunnsmessige resultater. Vedtaket gjelder tillatelse til skadefelling av 1 bjørn, og Fylkesmannen anser derfor at § 12 ikke har særlig relevans i denne saken.

Fylkesmannens vurdering

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning slik dette er nedfelt bl.a. i forvaltningsplanen. For å vurdere dette, skal de opplistede skjønnskriteriene i annet ledd i rovviltforskriften § 9 drøftes i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Området hvor kadaverfunn er gjort, ligger ved Stokkfjellet nord for Bringan i Selbu kommune. Området ligger opp imot grensen til flere kommuner, og ligger i sin helhet utenfor vedtatt forvaltningsområde for bjørn i region 6. Ved tidspunkt for søknad var det dokumentert 14 sau drept

av bjørn av SNO, første kadaver med antatt skadedato 20. juni. Hovedvekten av kadavrene ble tatt i perioden 7.-13. juli, og det ferskeste kadaveret har antatt skadedato 19. juli. Det ble dokumentert bjørn på viltkamera plassert nord for Østrungen natt til 18. juli. Også i 2018 ble det påvist betydelige tap til bjørn innenfor aktuelt fellingsområde, og det ble også gitt skadefellingstillatelse på bjørn i området i forbindelse med skadene den gang. I 2019 er det er gitt tre skadefellingstillatelser på bjørn i dette området, hhv. 21. juni, 7.juli og 18. juli. Delvis parallelt ble det gitt skadefellingstillatelse på en bjørn nord og øst for Fv.705 den 1. juli. Tillatelsen gitt 7. juli fikk utvidet fellingsområde til områdene nord for Fv. 705 også, og ble siden forlenget den 15. juli kl. 12. Det ble samme dag felt en bjørn kl. 18.15 ved Kjøset i Selbu kommune, nord for Fv. 705. Det ble i tillegg felt en bjørn på tillatelsen gitt 18. juli. Den ble felt 18. juli kl. 16.10 ved Tresjødalen i Selbu kommune.

Bjørn i beiteområdet vil utgjøre en mulighet for tap av beitedyr, og potensialet for fremtidige skader er absolutt til stede. I disse kommunene slippes det et betydelig antall sau og lam på beite, og området anses som et viktig beiteområde for sau. Det at skadene oppstår i denne perioden av beitesesongen tillegges også vekt, da forebyggende tiltak som nedsanking av sau fra utmarksbeite ikke vurderes som aktuelt på nåværende tidspunkt. Det er omsøkt og innvilget midler til forebyggende tiltak til enkelte beitebrukere og beitelag i området, men ikke i noen stor grad.

Roviltforlikets punkt 2.2.19 sier at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Det følger av rovwiltforliket av 2011, forvaltningsplanen i region 6, samt føringer fra KLD at i de områder som er definert som forvaltningsområder for bl.a. bjørn skal næringsutøverne tilpasse driften med utgangspunkt i at rovwilt forekommer i beiteområdet. I motsatt fall skal næringsutøverne i de prioriterte beiteområdene kunne påregne at rovwilt ikke vil være til hinder for tradisjonell drift med dyr på utmarksbeite. Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er ikke nådd hverken nasjonalt eller i region 6, noe som medfører at terskelen for å innvilge søknader om skadefellingstillatelse på bjørn innenfor forvaltningsområdet er svært høy. Området hvor kadaverfunnet er gjort befinner seg imidlertid i sin helhet utenfor det definerte forvaltningsområdet for bjørn i region 6, og terskelen for iverksetting av skadefelling på bjørn skal dermed være lavere i disse områdene. Vi viser til Roviltnemda i region 6 sitt brev 28.05.2019 om *forslag til kvote for betinget skadefelling og lisensfelling av bjørn i 2019*. Der ber nemda om at «de tiltak som kan settes inn for å hindre at binne skal skytes, skal være iverksatt». Det er i det omsøkte fellingsområdet ikke gjort observasjoner eller sporfunn av binne med unger, og den DNA-prøven som er analysert fra området i 2019 stammer fra en hannbjørn. Fylkesmannen har derfor ingen holdepunkter som tilsier at det er en binne som er skadevolder i området. På grunn av brunbjørnens utvandringmønster har det vist seg at det stort sett er hannbjørner som forvolder skader utenfor forvaltningsområdet. Fylkesmannen anser derfor at skadefellingstillatelse kan gis med grunnlag i den kunnskap som foreligger for området.

Fylkesmannens konklusjon

En skadefellingstillatelse har til hensikt å stanse en større skadeutvikling. Ved tidspunkt for søknad var det funnet en sau påvist nylig skadet av bjørn, samt 13 relativt nylig drepte sau til med dokumentert skadevolder bjørn i området. Det er felt to bjørn i området hittil i år, og likevel er det funnet kadaver tatt av bjørn i ettertid. Dette kan indikere at skadevolder fremdeles er i området. Området hvor kadaverfunnet er gjort ligger i sin helhet utenfor det området som rovwiltnemnda i region 6 har vedtatt skal være forvaltningsområdet for bjørn. Selv om området ligger utenfor forvaltningsområdet for bjørn er det ikke uvanlig med skader forvoldt av bjørn i dette området og tilgrensende beiteområder i disse kommunene. Det vurderes også som lite aktuelt å iverksette forebyggende tiltak som nedsanking på nåværende tidspunkt, da det er ennå er nokså tidlig i beitesesongen. I henhold til rovwiltforliket av 2011, den geografiske differensieringen i rovwiltnemndas forvaltningsplan for region 6, skadesituasjonen ved søknadstidspunktet, tapshistorikk i området, samt brev fra KLD om tydeligere soneforvaltning anser Fylkesmannen det

som riktig å iverksette skadefellingstillatelse på en (1) bjørn i deler av Selbu, Midtre Gauldal, Holtålen og Tydal kommuner.

Fylkesmannens vedtak

Med hjemmel i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 og § 77, jf. forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt § 9 har Fylkesmannen i Trøndelag fattet følgende vedtak:

Selbu kommune gis skadefellingstillatelse på en (1) bjørn i deler av Selbu, Midtre Gauldal Holtålen og Tydal kommuner. Tillatelsen ble formidlet muntlig til Marit Kjøsnes Renå.

Dispensasjon fra viltloven:

Med hjemmel i viltlovens § 21 bokstav c, jf § 35 fikk skadefellingslaget v/ Holtålen kommune den 15. juli kl. 12.36, dispensasjon til å benytte bil for postering under skadefellingsforsøk på bjørn. Vi vurderer at en slik dispensasjon er hensiktsmessig for å oppnå et så effektivt fellingsforsøk som mulig på gitt fellingstillatelse.

Det gis **ikke** dispensasjon til å løse skudd på eller over offentlig vei og jernbane, samt til å bruke motorkjøretøy til førfølgning av vilt eller til å avlede viltets oppmerksomhet fra jegeren.

Det gis adgang til å postere i bil på følgende vilkår under dette fellingsforsøket;

- Under transport skal våpen i bil være tomt for ammunisjon, og våpenet skal være nedpakket i futteral, bag eller veske.
- Motor og lys skal være avslått når bilen brukes til postering.
- Samtlige kjøretøy som blir benyttet til dette formål, skal ha godt synlig merking som tydelig informerer om at fellingsforsøk pågår, og at kjøretøyet og de som benytter seg av det deltar i fellingsforsøket.
- Fellingslaget skal ta alle nødvendige forholdsregler for å ivareta allmennhetens sikkerhet i forbindelse med bruk av bil til postering under fellingsforsøket.

Følgende forutsetninger er knyttet til fellingstillatelsen:

1. Fellingstillatelsen gjelder fra fredag 19. juli kl. 11.26 til fredag 26. juli kl. 12.00, eller frem til bjørn er felt. Behovet for en eventuell forlengelse vil bli vurdert av Fylkesmannen i samråd med kommunen ved tillatelsens utløp.
2. Skadefellingstillatelsen gjelder i deler av Selbu, Midtre Gauldal, Holtålen og Tydal kommuner, i området begrenset av Nea/Selbusjøen i nord og øst, Selbus kommunegrense til Rensfjellet, deretter Midtre Gauldals kommunegrense til Samsjøveien og deretter langs Samsjøveien til Singsås. Derfra langs Gaula til Ålen sentrum og deretter langs Riastvegen til Tydalen. Fellingsforsøket må rettes mot områdene hvor skadene er dokumentert.
3. Binne m/unger og dens unger er unntatt fra fellingstillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebiner felles, skal være iverksatt. Dersom det observeres binne m/unger i området hvor fellingsforsøket pågår, skal Fylkesmannen underrettes umiddelbart.
4. Skadefellingstillatelsen gis til Holtålen kommune v/Geir Morten Granmo, i samarbeid med Selbu, Midtre Gauldal og Tydal kommuner. Kommunen må oppnevne fellingsleder, som har ansvaret for å koordinere fellingsforsøket og ha løpende dialog med kommunen. Siden fellingsforsøket går inn i flere kommuner, må fellingsleder ha dialog med de berørte

kommunene. Alle som deltar i fellingslaget skal gjøres kjent med dette brevets innhold. Sammensetningen av fellingslaget skal meddeles Fylkesmannen i Trøndelag før fellingsforsøket iverksettes.

5. Deltakere i kommunale/interkommunale fellingslag skal få kompensasjon for gjennomføring av skadefellingsforsøket, jf. rovvilt forskriften § 9 a. Kommunen/fellingsleder må sørge for at deltakere i fellingslaget fører timelister, kjørebok og dokumenterer eventuelle andre utgifter som ønskes refundert. Deltakerne må ha løst lisens for bjørn for å være berettiget kompensasjon. Fylkesmannen legger til grunn at fellingsforsøket gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte. Søknaden om godtgjøring sendes inn til Fylkesmannen umiddelbart etter endt fellingsforsøk, og senest innen 1. oktober 2019.
6. Budsjettramme for fellingsforsøket settes til inntil kr 72 000,-. Eventuelle påløpte kostnader kommer i tillegg, oppad begrenset til kr 30 000,- pr. fellingsforsøk (jf. rovviltforskriften § 9 tredje ledd). Dekking av feriepenger og arbeidsgiveravgift kommer også i tillegg, jf. opplysninger i brev om betinget skadefelling fra Miljødirektoratet 29. mai d.å.
7. Fellingsleder bes om å utarbeide en fellingslogg som sendes Fylkesmannen etter fellingstillatelsens utløp. Fellingsloggen skal inneholde oversikt over ressursbruk (antall timer/personer), i tillegg til en kort beskrivelse av hvordan fellingsforsøket ble gjennomført. Dette bør oversendes Fylkesmannen så fort fellingsforsøket er avsluttet.
8. Felling og forsøk på felling i henhold til denne tillatelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.
9. Ved felling av bjørn skal det nyttes våpen og ammunisjon godkjent for storviltjakt, og de som deltar i fellingslaget skal ha avlagt skyteprøven for storviltjakt.
10. Felling eller forsøk på felling av bjørn skal omgående meldes til Fylkesmannen i Trøndelag (rovvilttelefon 930 60 221). Meldingen skal inneholde opplysninger om tid og sted for felling, og fellingsstedet skal kunne påvises dersom Fylkesmannen krever det.
11. Den/de som sårer bjørn under forsøk på felling i henhold til tillatelsen, plikter å gjøre det en kan for å få avlivet bjørnen. Fylkesmannen og nærmeste politimyndighet skal uten opphold underrettes. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på felling eller jakt skal bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk. Vedkommende plikter å forvise seg om påskutt dyr er truffet.
12. Bjørn som blir felt på denne tillatelsen er viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt bjørn uten nærmere samtykke fra Miljødirektoratet. Dersom det ikke er mistanke om noen uregelmessigheter ved felling som kan medføre politietterforskning, er fellingslagets leder ansvarlig for at felt bjørn ivaretas og håndteres etter instruks for ivaretagelse av døde rovdyr (<http://nidaros.nina.no>). Dersom det i motsatt fall er grunnlag for å påregne behov for etterforskning, skal dyret ikke åpnes og ikke flyttes fra fallstedet. Fylkesmannen og politiet skal da underrettes snarest.
13. Dersom det er ønskelig å bruke løs hund i forbindelse med jakta må kommunen gi dispensasjon fra båndtvangsbestemmelsene i hundeloven. Kommunen må da samtidig dispensere fra båndtvangsbestemmelsene også i hensyn til tamrein og bufe i hundeloven.

14. Fylkesmannen i Trøndelag kan til enhver tid trekke tilbake fellingstillatelsen.

Klagerett

I medhold av forvaltningslovens kapittel VI er det klagerett på vedtaket. Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim, og sendes til Fylkesmannen i Trøndelag, 7734 Steinkjer innen 3 (tre) uker fra mottakelsen av dette brevet.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Pernille Stordal Rønning
rådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Midtre Gauldal kommune	Rørosveien 11	7290	STØREN
Selbu kommune	Gjelbakken 15	7580	SELBU
Geir Morten Granmo			
Tydal kommune		7590	TYDAL
Statens naturoppsyn	Postboks 5672 Torgard	7485	TRONDHEIM